

בירושלים לעתונות מס' 257

ישיבת הנעילה - י"ב בניסן תשכ"ד
28.3.1964
באום ראש הממשלה מר לוי אשכול

אישי הנטיא,
נטיא התנועה הציונית העולמית,
יו"ר ההנהלה,
אדוני היו"ר,
מורי ורבותי,

דרכה של התנועה הציונית להבטחת עתיד המדינה והעם - זהו הנושא
האמיתי של מושב זה של הוועד הפועל הציוני, האחרון לקראת הקונגרס הקרוב.

יורשה לי לתרום את חלקי לדיון הזה, ולהביא לו את דברי המדינה.
יודע אני כי לא יעור התנועה הציונית הוא העומד אצלנו בצדיך עיון ובצדיך
דיון. אין חלוקי דעות על היצוד הציוני - הוא היה תמיד אחד: - סיבת ציון.
יס - והיו - דיונים על היעדים הציוניים.

אותה התנועה הציונית עצמה ראתה, בנסיבות היסטוריות מסויימות, צורך
לדחות את נסוח המטרה - מדינה יהודית. חלפו שנים, גבר כוחנו, נשתנו
הנסיבות והורם הדגל.

גם עכשיו, מיום קום המדינה, בוחנת הציונות את עצמה לא מפני שחל סינוי
ביעודה אלא מפני שעליה לקבוע יעדים, לפי הנסיבות המוחסיות של חיי מדינת-
ישראל ושל חיי העם היהודי בזמן הזה.

הבטחת קיומה של המדינה, בגופה וברוחה, ביסוס עתידה והמסכה -
תביעה זו היא עתה סדסכל ראסון בין ציונים, העובדה לבדה שהמדינה קמה,
התבססה במידה ידועה, והיא ססוגלת להגן על חייה ועל כבודה בעתיד, כסם
שעסתה זאת בעבר, סמס מאז היותה ואפילו לפני-כן, איננה התשובה הסלימה
על תביעה זו.

חמס עסרה שנה אחרי קום המדינה היינו רבותי, עדים לועידת פיסגה
של סליסי המדינות הסכנות, שבה גילה סליס מצרים, לעיני דעת הקהל והאומות
המאוחדות, ספח מתוכנית השמד המכוונת נגדנו. יודעים אנו סמסרתו הסוצהרת
של סליס מצרים היא להאכיד זכרנו מגוי. לסם כן הם זוממים פיקוד מסותף,

Dear Sir,
I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above matter.

The same has been referred to the proper authorities for their consideration and they will be glad to advise you of the result.

I am, Sir, very respectfully,
Yours truly,
[Signature]

Very truly yours,
[Signature]

Enclosed for you are the documents mentioned in your letter.

לסם. כך הם חורטים את מזימת הטיית המים, לסם כך - כך אומרים הם - מכוונים אפילו מפעלי הפיתוח הפנימיים שלהם. למטרה זו מכינים הם את עצמם הכנה נפשית באומנם כי סוף המלחמה לבוא והם, שליטי ערב, יקבעו את מועדה.

עלינו הדאגה, כי בכל מועד שייקבע ימצאו את ישראל מוכנה להטביח או ייב ומתנקם ולהעביר את המלחמה מאדמתנו והלאה. לנו כאן ברור, כי כוחו המרתיע של צבא ההגנה לישראל וחוסנו של העם הם הערובות הבטוחות ביותר לסלום.

מה פירוש הדבר ?

אין אויבינו עומדים במקום אחד מסוים בחינה, כוחנו צריך להיות עיסנו להדוף ולהרתיע את אויבינו לא רק כפי שהם עכשיו, אלא גם כפי שהם עלולים להיות עוד חמס, סט ועטר סנים, כאשר ירגיסו מסוים מה שנתעצמו דיים - מכוחם ובעזרת אחרים - כדי לחזור על הנסיון הנפסע למחוק את זכר ישראל מעל האדמה.

אם תבוא סעת סבחן, וכדי שלא תבוא סעת סבחן, אסור לנו לעמוד מולם דלים בכמות. גדולה מזו, אף ככל סנגדל ונתעצם לא די יהיה בכמות בלבד. לעולם לש נהיה שקולים במספרינו כנגד הקמים עלינו. עמדנו עד כה - ונוכל לעמוד גם בעתיד - רק בעליונותנו הרוחנית והמסורית - בהכרת צידקתנו, ברוח איתנה בנצרון מסקנו, בחוסן חברתנו, בידע, בכוסר מעסה, ברכישת ידידים ובעלי ברית, בתושיה, בדעת.

לסזלנו, כבר עתה אין אנו עומדים לבדנו. מעל לראסיהם של עמים עויינים בסכנתנו, הוטסנו יד לעמים וחוקים יותר, באפריקה ובאסיה. מלבד קסרינו כאירופה ובאמריקה. גילינו נכונות לעזור לעמים צעירים הזקוקים לעזרתנו, ומצאנו ידידות גומלין. סמור לצו עוטרה של ידידות זו בנוסף על ידידותן של אומות ותיקות.

אך על כל אלה וקודם כל עלינו לזכור בריתנו היציבה והנאמנה עם העם היהודי בתפוצותיו. זכור וסמור, ברית הבאה לידי ביטוי במדינות, באדם, בחוסר וכדוח, בימים הארוכים של תולדותינו בסרם היות המדינה ובכל יסיה הקצרים של המדינה. אליו, אל העם היהודי, באה תביעתנו הראסונה.

נעסה הרבה במיסוס הברית הזאת עם העם היהודי, וחלקנו לא היה קסן. בקיבוץ הגלויות אנו מתקרבים לדליית מקורות העוני הגדול של תפוצות יהודים רבות. הבאנו אותם הנה ועכשיו עלינו לקלוט, להכסיר, להסריס, לחנך, ללמד

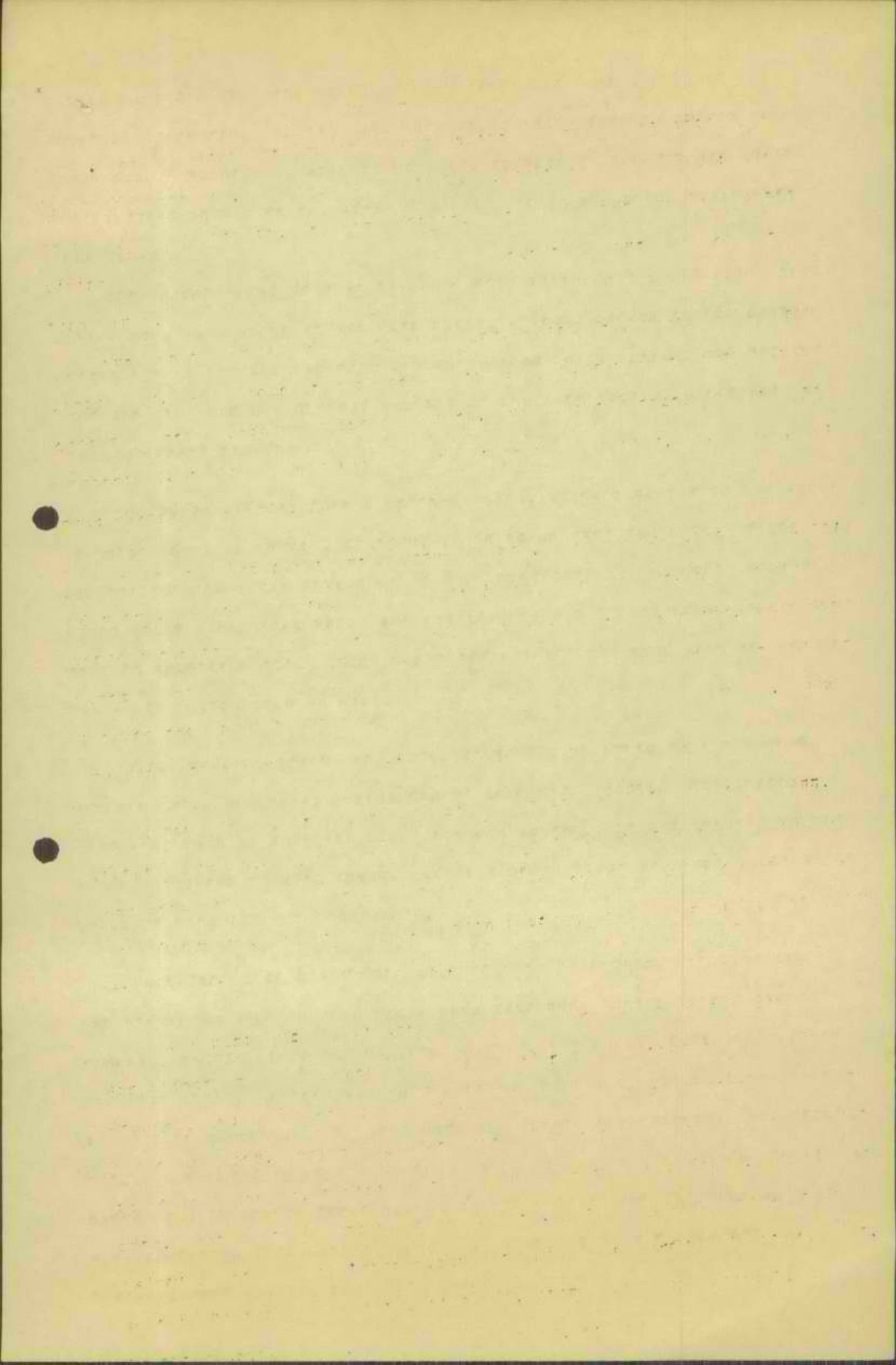
ולסיג, נתונים היינו ביום קטנות של מפעל אירדים זה ועוד עסוי הדבר להעסיקנו כיסות דור. עכסיו, כמעט בסוף מעטה, זמנה של מחטבה תחילה: מהי התחנה הבאה. אם היגענו, או כמעט שהיגענו, לפיסגתו של הור ההר הזה בקליטת גלויות מצוקה פתוחות לעליה, עלינו לסאת עתה עינינו אל ההרים ולטאול מאין יבוא עזרנו.

כדי שתוסיף ישראל לסלא את ייעודה - צריך להיות המסך מתמיד ובלתי פוסק בגידול עמה. האם אמרנו אי פעם סבזה הענין, בטלוטה, בארבעה ואפילו בחמיסה מליוני יהודים במדינה? האם בזה תם התפקיד, נסתם החזון הציוני? האם אין לנו התחייבות לגבי שאר העם היהודי? האם אין לו התחייבות לגבינו, מצד כוחנו, מצד הרכב האוכלוסיה וגודלה?

יש כטלוטה מיליוני יהודים בברית-המועצות. מסותפים לכולנו גם כאב גורלו של הקיבוץ הזה וגם התקווה, כי יינתן לו לתרום את חלקו לעתיד העם היהודי בסולדתו וכי יינתן לנו להעניק לו כל אשר נוכל ולטאוב עונו מחילו. אסור לנו לסכות קיבוץ זה אף לרגע אחד. אנו מאמינים, כי סוף יסועתם לבוא, כי עמי ברית המועצות ומנהיגיהם יכירו בהכרח הגמור וכחייב הגדול של מעטה פדות זה. אלא סלא תביעתנו לבדה תקבע את הזמן.

עלינו להפנות, איפוא, את מבינו אל קהילות היהודים בארצות הרוחה, קיבוצים טאינם חלק מעולם המצוקה היהודי בדור הזה. סכחינה אובייקטיבית - כוחם איתן לסלא את מחסורינו בכמות ובאיכות גם יחד. הם היכולים לתת למדינה עלייה קולסת ולא רק עליה נקלסת. עלייה המסופעת בנכסי חומר ורוח, כדי קליטה סליטה של עצמה וסיוע לקליטת אחרים.

ועוד דבר: מלבד מילוי תעודתנו ההיסטורית בעצם קיומנו והתעצמותנו, האם מילאנו את מסגרת המדינה תוכן? והלא סלכד הלחץ המידי לפתרון מצוקת היהודים, ביקטנו כולנו סתהיה המדינה הזאת ססכן לרוחנו. עלינו לסוב להיות לעם יוצר ערכים. חייבים אנו לחוט בציפייה ובתביעה של תפוצות ישראל ואולי גם של גויי הארצות, סיקרינו ערכים אלה אור לגויים ומאור לגולה. אנו סכינים כלים. אנו בונים את כינורו של דוד. אין, מאין תקום הרוח סתבוא ויתנגן מאליו? מתקיים בדורנו "קרבו העצמות היבסות עצם אל עצמ"; הקימונו את הסלד. אולי גם "והינה עליהם גידים, ובסר עליה, ויקדם עליהם עור פלמעלה". האם יספיקו כוחותינו לבדם, כדי סתבוא בהם הרוח, ויחיו?

ומדינת ישראל, רבותיי, לעם ישראל:

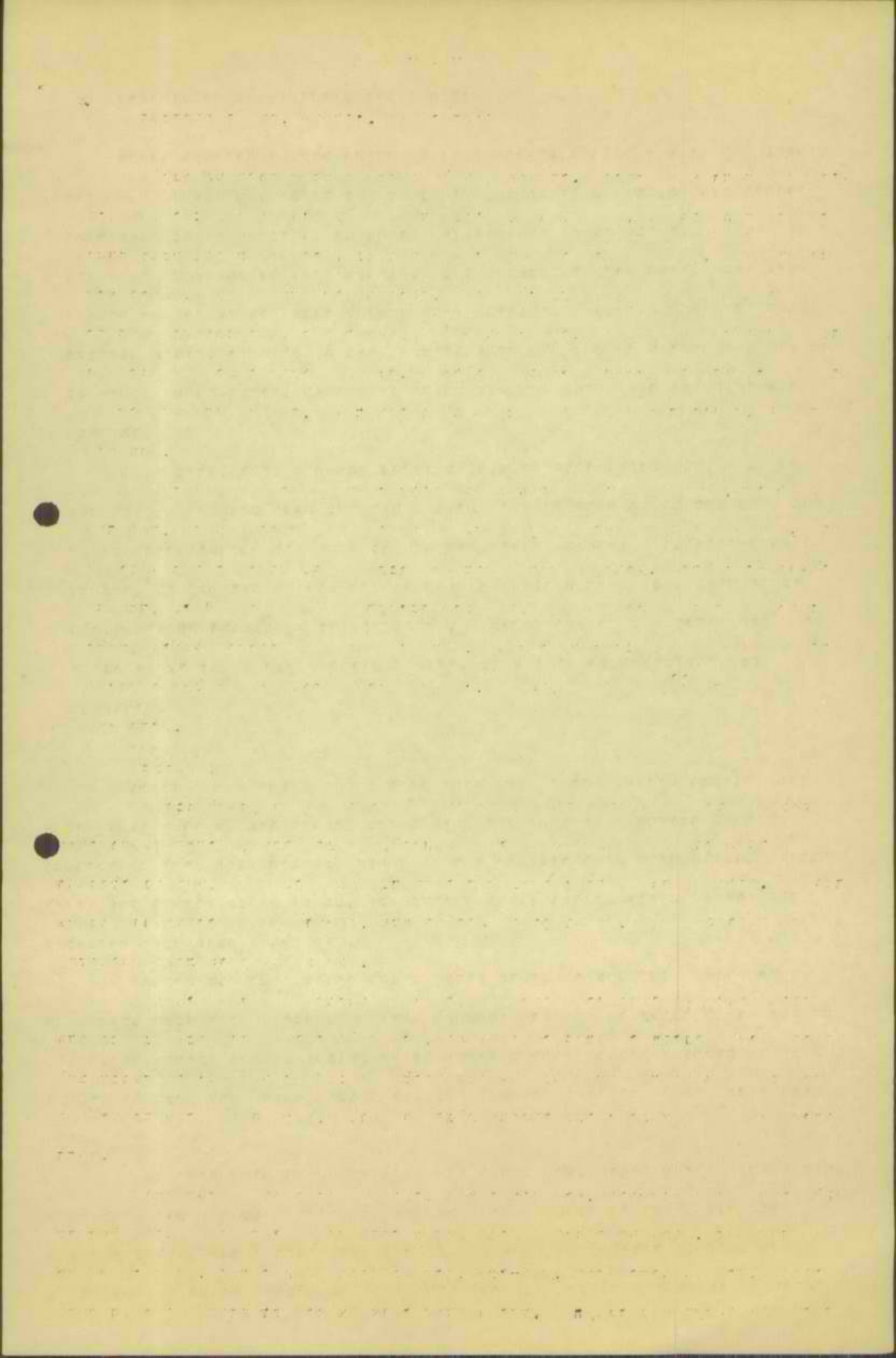
עלינו האחריות להבטחת עתידו של העם היהודי, ציונים - אסור להם להפריד בין הדברים: אנו מצווים על המלחמה בטמיעה, בהתבוללות, בסכנה שהעם היהודי יחדל מאפס כוחות פנימיים, גם במקום שאיננו צפוי לסכנה מבחוץ. ומלחמה זו היא גופה גם מלחמה על עתיד המדינה, כשם שהמאבק על קיום המדינה ומילוי ייעודה היה לתנאי בל יעבור להבטחת ההמשך היהודי. חובות העם היהודי לעצמו ולמדינה אחוזים ושלובים זה בזה. אפילו אפשר היה להפריד עיונית בין הבעיות לא תיתכן הפרדה מעשית, כאשר עלינו לטכס עצה מהו המעשה אשר ייעשה. המעשה הוא אחד.

לפני כחודש ימים הסתתפתי בדיון על השאלות הללו במקום אחר, דיבר עם חבר יקר, טעסה שנים רבות בשליחות ציונית, וכעבור דקות מעטות כרע נפל, מפס בסיום דבריו והתברר לנו לחרדתנו שזה היה דיבורו האחרון. ובנאומו-צוואתו זה אמר, כי "המסימה העומדת לפנינו היא הצלת העם היהודי למען המטח קיומו ולמען חיזוקה וחוסנה של מדינת ישראל". ואוסיף ואומר: כשם שבדור הזה היתה מדינת ישראל למרכז הווית הקיום היהודי, כך אין לה לעצמה/מכללי עדי העם סמאחוריה.

רבותי,

עלינו לפרוץ דרכים חדשות להתגייסות העם היהודי באיכות ובכמות למען עצמו ולמען המדינה. אנו תובעים עלייה מייד בידה להעלות את מסקלנו המוחלט והסגולי גם יחד. תמצא היכולת שצבר עם ישראל בתפוצותיו את דרכה אלינו. המדובר איננו עוד בעליית מצוקה ואונס, אלא בעלייה מרצון ומדעת. עלייה הפותחת פתח לחלוציות רחבת אופק וגדלת מעט. עומדים אנו לפני הצורך להציב יעדים חדשים לייעוד יטן, ליצוק תוכן חדש במוטג שאנו חיים בצילו כל השנים. לא אחשוש ואומר, כי עלינו למצוא מסילות ללב הנוער בימינו ולהקים "תנועת חלוץ" המותאמת לרמת המחיייה והצרכים של שנות השישים והשבעים למאה הזאת, תנועה המסוגלת להסתער לכיבושים חדשים בסדרות חומר ורוח.

ואל יהיה הדבר רחוק בעינינו. ולא בטמים היא. סוף-סוף אנו קוראים להם לישראל שאיננה עוד כפי שהיתה לפני עשרות שנים כשעמדנו בדלותנו. כבר אנו מדינה דיבוננית. יצרנו תנאי חיים נאותים, בתי-ספר, בתי-לימוד גבוהים, מכוני מחקר העסויים לקרוא ולמסוך את אנשי המדע והידע. אקמנו מסק חקלאי ותעשייתי

ענף, מפעלי פיתוח אדירים, כיסיים, אלקטרוניים ואחרים, ועוד היד נטויה.

האומנם עבר הזמן, ושוב אי אפשר למסוך אלינו נוער מתוך אתגר של רעיון ולא מתוך פיתוי של רווח ונחתיות בלבד?

הנה הוקם בארצות הברית "חיל הסלום" מיסודו של הנשיא קנדי המנוח, ואני שומע שלא מעטים היהודים הנחלצים אליו. האין לנו ללמוד מזה? הנה נוער טבע, בארץ רווחה, והוא נקרא ונענה לצאת לארצות פיתוח נידחות, לא לספן הרווח ולא לשם הכבוד, אלא בכוחה של אידיאה. זהו אתגר אנושי. האם נבצר מאתנו להעלות אתגר יהודי-ואנושי כזה אצלנו? והלוא אנו באים גם בטט צו החיים של העם וגם בטט ערכי חברה חדשים שעליהם גאורתנו רבהם כוחנו.

תבוא לנו עתודה יהודית לפיתוח החברה, המסק והמדע ולהאדרת עזרתנו לעמים מתפתחים.

כולנו יודעים בוודאי את חיוניותה של בעיית המים לקיומה של המדינה. כשה רבינו הוציא מים מן הסלע על פי הדיבור. נתמעטו הדורות ואין כוחנו בדבר הזה. אם הוצאנו מים מן הסלע, עמדו לנו הסכניקה והמדע של המאה העשרים. אנו מתקרבים לקצה גבול היכולת של גילוי מים במעבה האדמה. אנו /עומדים בראשיתו של סאמץ להוציא מים רבים ובתנאים הכידיים מן היס. להרחבת החקלאות והתעשייה, אולי יצטרפו אנשי המדע היהודיים אלינו ויסייעו לנו בזה? אולי יהיה בכך מסוים פתרון גם לבעיותיהם של עמים אחרים; ואולי באמת מותר לנו לחנות את ישראל כמרכז מדעי לחקר הסתקת מים לאיזור כולו. מפני לחץ צורכי הפיתוח שלנו, עשויה אולי ישראל דווקא להיות למפעל מכחן, פיילוס פלאנס בלע"ז סנסיונו יטאבו עמים קרובים ורחוקים.

ידעתי: לא נקצור את יבול העליה בלי חריט עמוק, בלי סידוד וזריעה בעיתם בלי חינוך ציוני מתמיד וממוטך.

מי יודע כמה זמן דרוש להם, לאיתני הטבע, לפעול בבטן האדמה עד שפורץ הגיזור בזרם אדירים. אנו נתבעים לפעולה מסושכט, בלהס רב, לחינוך הדור ולהכשרת הלבבות.

רכותיי,

כדי שנוכל להרים ביהד את המטא הגדול הזה, זקוקים אנו למערכת חדשה של כלים שלובים. דרושה הקרנה והספעה הדדית, דרושה תביעה שאינה מתפרסת מצד

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is too light to transcribe accurately.

ישראל, המדינה הציונית, אל התנועה הציונית והעם.

גם אם תבוא התביעה בסינויי נוסח ולשון - אין סינוי בתביעה עצמה, אין ולא תיתכן תזוזה מן העיקרון, כי הציונות מחייבת מעשה, אין ציונות בלי יהודים לישראל ובלי הטיית סכס לבואם בעתיד הקרוב או הרחוק יותר.

ועדיין ישראל מצפה לסופת סילעסה בידי עשרות, מאות ואלפים של בתי אב ציוניים שיקופו ויעלו ליסיבת קבע של בניהם. יהיה זה יום גדול לישראל ויום קריאה ועידוד לתנועה הציונית ולדרך הצעיר.

יש בוודאי לכל אחד ואחד מאתנו כאן ביקורת על התנועה הציונית כפי שהיא כיום, אמרתי משהו על כך בדברי הקצרים ביסיבת הפתיחה, אך עם הביקורת - זאת נדע: זוהי התנועה הציונית, אחרת אין לנו. אין כלי אחר לחינוך הדורות סיבואו אלינו להעלאת התנופה החדשה הנדרסת לנו. לולא היתה התנועה הציונית קיימת היה עלינו להקים תנועה עכסיר, למילוי המסימות האלה.

והרי עם כל חולסת הדעת התוקפת אותנו לעתיה בדברנו על יכולתה של התנועה כפי שהיא בארצנו - בכל זאת, סלוחותיה מגיעות לפחות לחצי חליון בתי אב יהודיים, בבתים אלה, לפחות, אין הציונות רעיון זר.

אם נתאר לעצמנו שבתים אלה יהיו למקור קרינה יהודי - ציוני, ברב או במעט, ומצא לנוץ לפחות יש כאן מטוס נקודת מסען למנוף המהפכה היהודית. עלינו לטכס עצה יחד כיצד להעלות את הציונות לאתגר החדש. עלינו להגיע למעטה מסותף מתוך מחטבה מסותפת.

דיברתי קודם על אתגרו של חיל הסלום לנוער היהודי בעולם, האתגר הזה קיים גם לגבי הנוער הישראלי כאן: עליו להכסיר את עצמו ולהיחלץ אל התפוצות כדי להביא להן סרוחה של המדינה ומיצירתה, להעסיר בהן חיים יהודיים ולשאוב מהן חיים למדינה. ההנהלה הציונית, ואם יידרש - גם הממשלה, צריכות לגסט עתה ליציקת הדפוסים הארגוניים ולתכנון העולה לענפיה. יש למצוא את הדרך, והיא תימצא, להפעיל מאות, ובמסך הזמן גם אלפי בני נוער ישראלים במעטה המסותף הזה.

דרוסים יהיו אמצעים גדולים להרמת המחא. הייתי רוצה לקוות שיעסוד לה כוחה של התנועה הציונית להרים את הנסל. כולנו חייבים, כציונים, להכסיר

Faint, illegible text covering the page, possibly bleed-through from the reverse side. The text is too light to transcribe accurately.

בערכה של הפעולה ולהיות למופת איטי גם בטטח הזה, של גיוס אמצעים, ציונים
חייבים לדעת יותר מכל אדם אחר, כי אין המדובר בתרומת הגולה למען ישראל,
אלא בהרמת חלקה של הגולה לעתיד העם היהודי על כל חלקיו.

ואם חלילה לא יעמדו לה לתנועה הציונית כוחותיה הכספיים אם תינבע
ממסלה לסיתוף פעולה גם בטטח הזה, - נסה כתף. מדינת ישראל עמוסה אמנם
צרכים דחופים, צורכי בטחון, פיתוח, עלייה וקליטת. זוהי מעמסה כבדה מאד
רק מתוך דאגה על שהתנועה לא יכלה למטימה, ובהיסוס רב נקבל על עצמנו נטל
נוסף עד כמה שאפשר.

ובסיום דבריי אומר: מעסה זה זקוק לספראטורה ציבורית ותנועתית
גבוהה מאד: עלינו לסרוף דלק רב כדי להתיך עפרות סתכת גולמיים ולחטלן לפלדה
מי ייתן ותחדור תחוסת האחריות ההיסטורית הזאת לתודעתנו ולליבותינו.

בגרסי הסעלות של המאבק לעתיד העם והמדינה -

אנו נקראים כולנו לעלייה.